

METODHANDBOK BYGDEMEDEL.

FRAMTAGEN INOM PROJEKTET "INNOVATIONSOD HÅLLBAR VINDKRAFT I DALARNA"
REGION DALARNA, LÄNSSTYRELSEN DALARNA, SAMARKAND2015 AB OCH HELA SVERIGE DALARNA.
PROJEKTTID: AUG 2021 - MARS 2023

MARC MEIJER
HELA SVERIGE DALARNA
MARC@HELASVERIGEDALARNA.SE

Med finansiering från Energimyndigheten

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

DALARNA

INNEHÅLL

Sammanfattning	3
Inledning	4
Bakgrund	4
Olika upplägg för bygdemedel	4
Utmaningar med bygdemedel	4
Incitamentsutredning "Stärkta incitament för utbyggd vindkraft"	5
Goda exempel i Dalarna	5
Hela Sverige Dalarnas arbete med bygdeprocesser	6
Malung-Sälen, Fageråsen och Dalavind AB	6
Falun, Svärdsjöbygden och OX2	6
Översikt bygdemedel Falu kommun (mars 2022)	7
Avesta, Horndalgruppen och Eolus	8
Rekommendationer och erfarenheter	9
Mer tydlighet och mer struktur	9
Incitamentsutredningens föreslagna möjliga utfall	9
Processtöd Bygdemedel	10
Källförteckning	11

SAMMANFATTNING.

- Bygdemedel från vindkraft skapar utvecklingsmöjligheter på landsbygden. Om bygdemedel från vindpark tas bort så kan det försvinna utvecklingsmöjligheter på landsbygden.
- Lokala attityder påverkas negativt om ett vindkraftsprojekt inte kan visa lokal nytta.
- Acceptansen från lokalbefolkningen för vindkraftsprojekt kan vara större när man vet att avtal om ersättning är på plats.
- Ett lagstadgat ersättningssystem skulle ge mer tydlighet och struktur och är att föredra. Liknande system finns för vattenkraft.
- Storleken på ersättningen spelar en stor roll för påverkan av lokala attityder mot vindkraftsetablering.
- Att komma i gång med anläggningsarbetet innan en överenskommelse om bygdemedel är på plats kan öka motståndet till framtida projekt.
- Att överföra fastighetsskatten till kommunerna skulle öka incitamentet för kommunen, trots skatteutjämningsystemet.
- Det finns ingen garanti att lokalsamhällen i närheten av en vindpark kan få del av ersättningar, när de först hamnar centralt hos kommunen.
- Det är en utmaning att utforma ersättningssystem där lokalsamhället inte är organiserat.
- Lokalsamhällen behöver hjälp med att utforma processer för lokal ersättning. Ett 20 punkters program föreslås. Programmet får särskild aktualitet om den pågående incitamentsutredningen kommer fram till att fortsätta med den praxis som tillämpas idag, det vill säga att ansvariga för vindkraftsprojekt utformar program för lokal nytta i dialog med markägarna och lokalsamhället.

INLEDNING.

BAKGRUND

Bygdemedel för vindkraft, även kallat vindbonus eller vindpeng, har i några decennier använts i olika varianter. Det är en frivillig ekonomisk ersättning som projektören kommer överens om med berörda lokala motparter, ofta lokala utvecklingsgrupper. Ersättning är tänkt att kunna bidra till en positiv utveckling i bygden där vindkraftsparken finns.

Det kan handla om en fast summa som betalas ut per vindkraftverk och år eller att årsbelopp baserat på en procentsats av nettoinkomsten från försäljningen av el. Faktorer som påverkar bygdemedelsbeloppet är hur mycket det blåser, investerings- och driftskostnader, kostnader för elnät och markarrenden samt försäkringar. Andra former av ersättning kan vara specifika tjänster, såsom att anlägga eller underhålla vägar.

Detta kan jämföras med ”Regleringsfonden för vattenkraft” där pengar kan sökas i bygder som påverkats av utbyggnaden av vattenkraft. Pengarna ska i första hand gå till reparationer av skador som uppkommit på grund av vattenregleringen. Utöver detta går det även att söka bygdemedel för investeringar som är till allmän nytta i bygden.

Under projektet ”Hållbar vindkraft i Dalarna”^[1] har dialoggrupperna arbetat fram 27 rekommendationer för en hållbar vindkraftsutbyggnad. En av rekommendationerna var att en ekonomisk ersättning i form av vindpeng, bör utgå i alla vindkraftsparker och att vindpengen ska gå tillbaka till bygden och gynna den ekonomiska utvecklingen i den bygd där vindkraftsparken finns.

Vindpengen bör utgå som en kompensation i mindre parker och som avkastning av näringsverksamhet i större parker.

Resonemanget grundar sig på forskaren Mattias Gradéns^[2] resonemang om att vindpengen som kompensation endast fungerar till en viss gräns och att ersättningen inte ständigt kan kompensera för större obehag. I större parker kan vindkraften i stället anses vara en del av bygdens näringsverksamhet och därför bör bygden kunna ta del av vinsten som genereras. Det finns en rad sätt att använda vindpengen på. Hur den används görs upp mellan bygden och projektören.

I Sverige bygger kompensationen på frivilliga överenskommelser om ersättning mellan vindkraftprojektörer och kommuner respektive företrädare för lokala utvecklingsgrupper. Det saknas en reglering av sådan ersättning och mångfalden av avtal för bygdemedel och de olika principer och nivåer som tillämpas i praktiken, gör att det kan upplevas som orättvist eller tolkas som olagligt. Avsaknaden av en enhetlig incitaments- och ersättningsmodell försvårar förhandlingsprocesserna mellan vindkraftprojektörer

och kommuner respektive företrädare för lokala utvecklingsgrupper. Därför har intresset för att skapa en mer enhetlig tillämpning blivit tydligt hos allt fler aktörer sedan några år tillbaka.^[3]

OLIKA UPPLÄGG FÖR BYGDEMEDEL

Det finns många olika upplägg för hur bygdemedel utformas idag. Det kan röra sig om en fast summa som betalas ut per vindkraftverk och år. Bygdemedel som betalas ut per verk ligger vanligen i storleksordningen 10 000–15 000 kr per verk och år. Ett annat upplägg kan vara att bygdemedel baseras på en procentsats av nettoinkomsten från försäljningen av el. Nivåer mellan 0,3 procent och 1 procent av bruttointäkterna är vanligt förekommande.

Utöver bygdemedel så kan det röra sig om specifika tjänster, såsom att anlägga eller underhålla vägar eller underlätta för fler fiberanslutningar i området.

Lokalt ekonomiskt stöd i våra grannländer Danmark, Norge, Finland och Tyskland visar^[4] att det även där finns många olika lösningar på att ersätta kommuner och lokala samhällen, men att stödet, enligt Vindkraftcentrum^[5] generellt är betydligt högre där än i Sverige. Vindkraftcentrum föreslår en ny ersättningsnivå som dels ska gå till lokalsamhällen, dels till näringslivsutveckling via länestödmodellen Garantia^[6] i dialog med lokalsamhällen.

UTMANINGAR MED BYGDEMEDEL

Generellt kan man säga att lokala attityder påverkas negativt om ett vindkraftsprojekt inte har någon lokal nytta, det vill säga om det saknas ett incitament för kommunen och lokalsamhällen att vindkraft etableras. Detta eftersom det finns en förväntning bland lokalsamhället och lokalpolitiker om att någon form av ekonomisk nytta ska gå tillbaka till det område där vindkraftsutbyggnad sker.

Som det påpekades ovan försvårar avsaknaden av en enhetlig incitaments- och ersättningsmodell de förhandlingsprocesserna mellan vindkraftprojektörer och kommuner respektive företrädare för lokala utvecklingsgrupper.

En annan utmaning kopplat till befintliga bygdemedel är att överföring från ett bolag till en lokal utvecklingsgrupp som motpart kan vara icke-förenligt med penningtvättslagen. Det juridiska läget är otydligt. De finns ännu inga kända fall kring penningtvätt via bygdemedel men när ersättningsnivåer ökar stiger också risken för penningtvätt.

Det otydliga läget kan resultera att i vissa fall vindkraftprojektörer avstår från att ersätta lokala samhällen, samt att motståndarna till nyetablering av vindkraft anser ersättningen som en muta för att påverka allmänheten och beslutsfattningen.

Ett annat problem för kommunerna och lokalsamhällen är fastighetsskatten. För vindkraftverk gäller i normalfallet en fastighetsskatt på 0,2 procent av taxeringsvärdet, men den hamnar i statskassan. Om intäkterna från fastighetsskatten överförs till kommunen skulle åtgärden årligen innebära cirka 170 tkr per landbaserat vindkraftverk (turbinstorlek 6 MW) i tillkommande intäkt till kommunen. Däremot finns det ingen garanti för lokalsamhällen i närheten av vindparken att de kommer att kunna få ta del av pengarna när de hamnar centralt hos kommunen.

INCITAMENTSUTREDNING ”STÄRKTA INCITAMENT FÖR UTBYGGD VINDKRAFT”

(DIR. 2022:27) REGERINGEN

I början av april 2022 fick ensamutredaren Ulrika Liljeberg, uppdrag från miljödepartementet att lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft, i syfte att klara klimatomställningen och den ökade elektrifieringen av samhället^[7]. Utredaren ska bland annat lämna förslag till system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad, lämna förslag för att ge kommunerna stärkta incitament att medverka till utbyggd vindkraft, redovisa möjliga insatser, utöver stärkta incitament, som stärker kommunernas förmåga att stödja utbyggnad av vindkraften, säkerställa att förslagen inte påverkar skatteområdet, och lämna nödvändiga författningsförslag. I ett tilläggsdirektiv ges i uppdrag att endast föreslå kommunala incitament som finansieras av verksamhetsutövaren, det vill säga den som bygger och driver vindkraftverk.

Så vilka incitament och insikter är viktiga för att lokalsamhället ska välkomna vindkraften? Hur kan kommunerna på bästa sätt få incitament att bidra till elektrifieringen och till att uppnå Sveriges klimatomål?

Utredningen ska föra en nära dialog med en bred krets av berörda intressenter, där Hela Sverige Riksorganisation är en av samrådspartner. Utredningen ska lämna sitt betänkande i mars 2023.

GODA EXEMPEL I DALARNA:

Det finns redan många fungerande lösningar för ekonomiskersättning runt om i Sverige, och sedan många år tillbaka även Dalarna. Här följer några exempel:

PÅ SOLLERÖN, MORA KOMMUN^[8]: (CITAT)

“Vindpengar eller som de också kallas bygdepengar är en viktig resurs för socknens utveckling. Det är inte så mycket pengar det handlar om men de är ändå strategiskt betydelsefulla. De uppmuntrar och möjliggör projekt och investeringar hos socknens alla föreningar. Ofta har föreningarna ont om ekonomiskt kapital, men mänskligt kapital eller ideella krafter finns det däremot mer av. En vindgrupp med representanter för Hembygdsföreningen och Sockenföreningen beslutar om de pengar som Sockenföreningen förvaltar.”

I SVÄRDSJÖ, FALU KOMMUN^[9]: (CITAT)

“Vindkraftverken på Jüdraås Vindkraftpark som står på delar av Svärdsjö/Svartnäs Besparingsskog genererar mängder av grön el sedan fem år tillbaka. En del av intäkten från dessa vindkraftverk tillfaller Svärdsjöbygden i form av en bygdepeng. Du som boende och aktör (förening m.m.) i Svärdsjöbygden kan från och med nu söka bidrag för aktiviteter och verksamheter som på olika sätt gynnar bygden.”

SAXBERGET, LUDVIKA KOMMUN^[10]: (CITAT)

“SR Energy har drivit Vindpark Saxberget sedan 2008. Sedan dess har man delat ut drygt 2 miljoner kronor i Vindbonus till det lokala föreningslivet. Även i år var intresset stort, och SR Energy fick in ett fyrtiotal ansökningar från närområdet. Vinnarna utsågs sedan av en jury på SR Energy. Nästa år återkommer chansen att söka Vindbonus för Vindpark Saxberget.”

Om möjligheten minskar för att betala ut bygdemedel till lokala utvecklingsgrupper som verkar nära vindkraftsparker så kan det försvinna en hel del utvecklingsmöjligheter för lokalsamhällen på landsbygden. Om ersättningen istället går direkt till kommunen är det inte säkert att kommunledningen centralt prioriterar på samma sätt som de som bor i närheten av vindparken och pengarna kanske inte kommer lokalbefolkningen nära vindkraftverken tillgodo. Samma gäller om det blir aktuellt med en överföring av fastighetsskatten från staten till kommunen. Det finns en risk att sådana system innebär försämrade utvecklingsmöjligheter för de som bor i periferin av en kommun.

Eftersom det finns stora skillnader för hur kommuner hanterar budgetfrågor och utformning av ersättningsystem sträcker sig över flera mandatperioder är rekommendationen att låta lokalsamhällen, i form av lokala utvecklingsgrupper med mandat från samhället tillsammans med representanter från markägare och vindkraftsbolagen ta hand om processen och administrera bygdemedel.

Hela Sverige Dalarna kan bistå med att utforma lämpliga system, utveckla lokala utvecklingsplaner (LUP^[11]) och genomföra lokal-ekonomiska analyser (LEA^[12]) som underlag för användning av bygdemedel i området som berörs av den nya vindkraftsetableringar.

HELA SVERIGE DALARNAS ARBETE MED BYGDEPROCESSER.

Inom projektet ”Innovationsnod hållbar vindkraft Dalarna” har Hela Sverige ska Leva Dalarna stöttat flera bygdeprocesser för ersättning från vindkraft.

EXEMPEL:

MALUNG-SÄLEN, FAGERÅSEN OCH DALAVIND AB

Dalavind har fått tillstånd att uppföra och driva upp mot 34 vindkraftverk ^[13] fördelat på 5 höjdområden sydväst om Malung i Malung-Sälen kommun. Detta kommer att generera bygdemedel (vindpeng) som Dalavind vill ska ge en positiv utveckling i bygden där vindkraftsparken finns. Efter initiala möten med Vd:n för Dalavind och i samråd med honom togs kontakt med olika intressenter från Malung-Sälen. De som deltog i diskussionerna har varit:

- Carl-Johan Åkerstedt: Ordförande Företagarna Malung-Lima-Sälen
- Per Olsson: Kontaktperson lokala föreningar
- Linda Örneblad: Kultur- och fritidschef Malung-Sälen
- Niklas Lundaahl, Vd Dalavind AB
- Marc Meijer: Ordförande Hela Sverige Dalarna

Målet var att hitta ett upplägg för vindpengen och hur dessa medel i framtiden kan komma att användas på bästa möjliga sätt.

Vindparken kommer att kunna anslutas till elnätet under 2026 och första vindpengen kommer att generas först 2027, vilket innebär att det finns gott om tid. Det har varit mycket negativt kring vindkraft i Malung-Sälens kommun och samtliga var måna om att det måste bli något positivt av detta. Dalavind AB meddelar att de kommer att bidra med ett förbättrat elnät i området och att även en del områden kommer att bli mer tillgängliga på grund av förbättringar i vägnätet.

Utmaningen ligger i att förena de tre olika geografiska områdena, ska alla vara med och ta del av bygdemedel? Ska näringslivet ha möjlighet att ta del av utvecklingspengar? Så som det ser ut i dagsläget så skulle vindpengen kunna uppgå till ungefär 700 000, - per år, vilket utbetalas av Dalavind. Däremot finns det ingen självklar övergripande förening med mandat för att fördela bygdemedlen ut till lokala utvecklingsgrupper varje år.

Diskussioner kretsade kring att dela bygdepengen i två delar, en del till näringslivet via en Garantia-lösning och en del till lokala utvecklingsgrupper. Gruppen landade till slut i ett förslag att fördela vindpengen mellan de olika lokala föreningar i Malung socken som kompletteras med idrott och kultur. Föreningar som söker ska vara registrerade med organisationsnummer. Det finns fåbodar i samfälligheter, vägföreningar, hembygdsföreningen är aktiv i området, fiskeföreningar och skoterklubb.

Man enades också om att bilda en styrgrupp som motpart till Dalavind AB. Styrgruppen kommer att bestå av en person som representerar Dalavind AB, en person som representerar jordägare, en person som representerar kultur i kommunen och en person som representerar idrotten i kommunen.

Under 2023 ska styrgruppen som motpart för Dalavind AB ta form och ta fram kriterier för ansökan, hur ska ansökningarna tas emot, administreras, vilka kriterier som gäller för urval av ansökningar, hur projekten som har beviljats bygdemedel följs upp, m.m.

EXEMPEL:

FALUN, SVÄRDSJÖBYGDEN OCH OX2

Den planerade vindparken Ånglarna ^[14] ligger ca 40 km nordost om Falun i Falu kommun. Ånglarna ligger i ett område med ett flertal befintliga vindparker (Svartnäs, Jädraås, Enviksberget) där betydande summor bygdepeng redan fördelas till närliggande byar. För att pengar från vindparken ska nå till så många närboende som möjligt efterfrågade OX2 hjälp med förslag på lämpliga bygdepengsmottagare i området som i dagsläget står utan.

OX2 vill arbeta med Hela Sverige ska Leva Dalarna/X-ing för att ta fram ett upplägg för bygdepeng för vindkraftsparken Ånglarna (Svartnäs-Vintjärn-Lumsheden-Jädraåsområdet).

För att få en översikt över befintliga och planerade bygdemedel gjordes en sammanställning av de olika vindparker i området, se tabell 1 och tabell 2.

ÖVERSIKT BYGDEMEDEL FALU KOMMUN (MARS 2022)

TABELL 1

Projekt	Antal	Företag	I drift sedan	Information
Högberget	5	Dalavind AB	2006	dalavind.se/vindpeng/hogberget/
Tavelberget	6	Dalavind AB	2012	dalavind.se/vindpeng/tavelberget/
Vindpark Jädraås	23	Jädraås Vindkraft AB	2013	www.svardsjobesparingsskog.se/verksamhet/vindkraft/bygdepeng
Svartnäs	32	Kopparfors skogar AB	2017	<i>Svartnäs vindkraftsfond, Svartnäs intresseförening</i>
Enviksberget	9	Dalavind AB	2019	dalavind.se/vindpeng/enviksberget/
Trollberget	1+1	Trollberget Vindkraft AB	2014+2020	www.trollbergetvindkraft.se/
Ånglarna	20	OX2	planerat	www.svardsjobesparingsskog.se/verksamhet/vindkraft-anglarna/
Toxberget	11	OX2	planerat	www.ox2.com/sv/projects/toxberget/
Galmsjömyran	6+34	Njodr	planerat	Prel. neg besked från Falu kommun

TABELL 2

Projekt	Bygdemedel	Upplägg	Totalt (Kr)	Mottagare
Högberget	Ja	10 000 per kvv	50tKr	Föreningarna i Sörskog/Andersbo
Tavelberget	Ja	0,3% av bruttointäkterna	25 - 65tKr	Föreningarna i Linghed
Vindpark Jädraås	Ja	0,16%	200 tKr	Svärdsjö Intresseförening
Svartnäs	Ja	960tKr / år	960tKr	Svartnäs intresseförening
Enviksberget	Ja	90tKr / år	90tKr	Svartnäs Intresseförening, mm
Trollberget	Okänt	Okänt	Okänt	Okänt
Ånglarna	Planerat	Okänt	Okänt	Svärdsjö och Svartnäs
Toxberget	Planerat	Okänt	Okänt	Lokalsamhället...
Galmsjömyran	Planerat	Okänt	Okänt	Lokalsamhället...

På ett första digitalt möte diskuterades upplägg för bygdepeng i Ånglarna vindpark av representanter från OX2, Svärdsjö/Svartnäs Besparingsskog och Hela Sverige Dalarna. Vi delade erfarenheter och identifierade steg framåt för att skapa ett bra upplägg så att bygdepeng från vindkraftsparken Ånglarna kompletterar befintliga ersättningsystem på ett bra sätt.

Efter mötet har representanten för Svärdsjö/Svartnäs Besparingsskog presenterat upplägget med bygdepengen från Jädraåsparken och samarbetet med Svärdsjö Intresseförening för OX2, vilket OX2 tyckte var en bra lösning. Några beslut om bygdepengen för Ånglarna Vindkraftspark har ännu ej fattats mellan Besparingsskogen och OX2. Den 16 april 2021 tog Mark- och miljööverdomstolen (MMÖD) beslut om att återförvisa ärendet till MPD för fortsatt behandling och inhämtande av kompletteringar avseende transporter till och från vindkraftsparken samt lågfrekvent ljud. Återförvisningen, som innebär att ärendet är tillbaka för prövning i första instans, medför en förskjutning av tidplanen.

EXEMPEL:

AVESTA, HORNDALGRUPPEN OCH EOLUS

Skallberget/Utterberget, planerad driftsättning 2023.

Eolus Vind AB ska bygga 12 vindkraftverk vid Utterberget och Skallberget, nära Horndal^[15]. Parkerna togs över av en annan projektör som ledde till att kontakter med byarna i området var bristfällig. Hela Sverige ska Leva Dalarna tog kontakt med Eolus och skickade bland annat underlag om en lokal ekonomisk analys som genomfördes i Horndal av Coompanion^[16] under 2019 – 2020. Kontakt togs även med ordförande för Horndalsgruppen och då kom det fram att de inte hade haft kontakt med Eolus överhuvudtaget. Kontakt mellan Horndalsgruppen och Eolus kring bygdepeng etablerades, men ingen överenskommelse har träffats eller avtal skrivits. Eolus svarar att de har förvärvat berörda projekt av RWE Renewable och behöver lite mer tid att återkomma i denna fråga.

FÖRKLARING EOLUS:

”Generellt är vi bekanta med upplägg som även andra aktörer i närliggande projekt använder sig av, t.ex. Dalavind i projekt Riskebo, dvs. att det sätts av en pott där lokala föreningar, grupper eller andra kan ansöka om medel på årsbasis. För närvarande är vi i en intensiv fas av anläggningsarbetet där gjutning av fundamenten ska påbörjas och fortgå närmsta veckorna nu innan vintern. Låt oss återkomma i detta ämne efter denna period så har vi mer återkoppling då. Montering av verken är planerad att påbörjas nästa sommar med driftsättning av parken under senhösten 2023.”Tanken är att försöka hitta en lösning som är långsiktigt hållbar, att olika typer av verksamheter har möjlighet att ansöka och att det finns tydliga kriterier kring tilldelningen.”

Eolus vill också påpeka att de under sommaren har bekostat hela anläggningsarbetet för Bruksparkens padelbana i Horndal vilket är mycket positivt, dock var det åt fastighetsägaren SBB, Svenska Byggnadsbolaget AB.

Det verkar som att Eolus är angelägna och villiga att hitta en lösning för bygdemedel i Horndal. Det är önskvärd att en överenskommelse kommer på plats så fort som möjligt.

REKOMMENDATIONER OCH ERFARENHETER.

MER TYDLIGHET OCH MER STRUKTUR

Om möjligheten för att betala ut bygdemedel från vindpark till lokala utvecklingsgrupper som verkar i närliggande området tas bort så kan det försvinna en hel del utvecklingsmöjligheter i lokalsamhällen på landsbygden. I Sverige bygger bygdemedel på frivilliga överenskommelser mellan vindkraftprojektörer och kommuner eller/och företrädare för lokala utvecklingsgrupper. Det saknas en tydlig reglering vem som ska få ersättningen och hur mycket. Olikheten gör att det kan upplevas som orättvist eller tolkas som olagligt.

Generellt kan man säga att den lokala attityden påverkas negativt om ett vindkraftsprojekt inte har någon lokal nytta, alltså om det saknas ett incitament för vindkraft. Ett lagstadgat bygdemedel som till exempel vattenkraft förfogar över, är att föredra. Det behöver då inte bero på en duktig förhandlare i bygden eller en mer generös markägare eller vindkraftsbolag för att påverka storleken på ersättningen. Storleken på ersättningen spelar en stor roll för påverkan av lokala attityder och här behöver vi i Sverige komma i paritet med våra grannländer.

Att komma i gång med anläggningsarbetet innan en överenskomst om bygdemedel är på plats bör inte förekomma. Acceptansen från lokalbefolkningen för dessa storskaliga projekt kan vara större när man vet att avtal om ersättning är på plats.

Ett annat problem för kommunerna och lokalsamhällen är fastighetsskatten. Skulle intäkterna från fastighetsskatten överföras till kommunen finns det ingen garanti för att lokalsamhällen i närheten av vindparken kommer att kunna få ta del av pengarna. Här behövs tydliga överenskommelser och avtal mellan kommunen och lokalbefolkningen som håller över mandatperioderna.

Tyvärr är inte lokalsamhället organiserat överallt där det etableras en ny vindkraftspark men då kan Hela Sverige Dalarna bistå med att träffa dem, bilda förening samt utforma en lokal utvecklingsplan (LUP) och genomföra en lokal ekonomisk analys (LEA) för området som berörs av den nya vindkraftsetableringen. Detta ger goda förutsättningar till att utveckla lokalsamhällen på landsbygden tillsammans med dem som bor där.

INCITAMENTSUTREDNINGENS FÖRESLAGNA MÖJLIGA UTFALL APRIL 2023

Den pågående utredningen diskuterar flera olika spår. Vilka som kommer att föreslås för regeringen är ännu oklart. De som har nämnts är:

1. Statsbidrag till kommuner i vilka vindkraft byggs
2. Ersättning från vindkraftsprojekt till kommunen
3. Fastighetsskatten överförs till kommunen
4. Fondering av bygdemedel hos kommunen
5. Kontant ersättning från vindkraftsprojekt till närboende
6. Statligt bidrag / skatterabatt / skatteavdrag till närboende
7. Lämna lokal kompensation till bransch och lokalsamhälle att lösa

Ett möjligt utfall av utredningen kan bli att fortsätta med den praxis som tillämpas idag, att ansvariga för vindkraftsprojekt utformar program för lokal nytta i dialog med markägarna och lokalsamhället. Fördelen med detta är att nuvarande upplägg är mer flexibelt, kan tillgodose lokala förutsättningar, kan möta eventuella (pris) utvecklingar med högre ersättningar samt att fler i lokalsamhällen känner att de bidrar och får någonting tillbaka, vilket skulle kunna minska motståndet.

Nackdelen är att det förblir otydligt vad som gäller, att det inte hanteras lika i hela Sverige och att det behövs förhandlingsfärdighet i det lokala samhället.

Oavsett vad utredningen kommer fram till behöver lokalsamhällen hjälp med att utforma processer för lokal ersättning. Hela Sverige ska Leva Dalarna föreslår ett 20 punkters program:

PROCESSTÖD BYGDEMEDEL

STÖD UNDER SAMRÅDSPROCESSEN:		
1	När det blir aktuellt med samrådsprocess: har frågan om bygdemedel lyfts, tänker man avsätta bygdemedel?	
2	Har företaget tidigare erfarenheter med bygdemedel?	
3	Kan företaget visa några exempel från andra parker om hur på deras upplägg fungerar?	
4	Vilka juridiska krav kommer företaget att ställa på motparten?	
5	Finns det en lokal utvecklingsgrupp som motpart om det blir aktuellt?	
6	Kan man bilda en ny lokal utvecklingsgrupp om en sådan inte finns?	
7	Vem sköter förhandlingen? Behövs det extern hjälp från Hela Sverige ska Leva Dalarna eller kommunen?	
STÖD EFTER BESLUTET OM TILLSTÅND ATT BYGGA VINDPARKEN HAR GIVITS:		
8	Vilken lokal utvecklingsgrupp blir motpart, behövs det en styrgrupp?	
9	Hur ska styrgruppens sammanställning för beviljandet se ut?	
10	Hur ska bygdemedel fördelas mellan lokalt näringsliv och lokala utvecklingsgrupper?	
11	Näringslivet - Garantilösning?	www.garantia.se/medvindslanet/
12	Finns det en lokal utvecklingsplan (LUP)?	www.helasverige.se/dalarna/lokal-utvecklingsplan-lup/
13	Finns det behov av en lokalekonomisk analys (LEA)?	www.helasverige.se/dalarna/lea/
14	Vilka ansökningskriterier gäller för urval, sista ansökningsdag?	
15	Hur ska ansökningarna tas emot, administreras, formulär på nätet?	
16	Vilka kriterier gäller för urval om det kommer in många ansökningar?	
17	Finns det ett avtal på plats som reglerar det juridiska och ekonomiska?	
18	Vem sköter kommunikationen med allmänheten och hur?	
19	Hur följs projekten som har beviljats bygdemedel upp, vem gör vad?	
20	Hur utvärderas processen inför nästa sökomgång?	

KÄLLFÖRTECKNING.

(SAMTLIGA HÄMTADE 221209)

- [1] Projekt Hållbar vindkraft i Dalarna
www.energiintelligent.se/wp-content/uploads/Frivillig-kompensation-for-vindkraft.pdf
- [2] Mattias Gradén:
www.diva-portal.org/smash/get/diva2:606375/FULLTEXT01.pdf
- [3] Hela Sverige: Vindkraftens lokala nytta, 2015:
www.helasverige.se/wp-content/uploads/2022/03/Bygdepengar_Vindens_aaterbaering_sid_1-12_3_.pdf
- [4] Åtgärder för lokal nytta vid vindkraftsetableringar, Energimyndigheten, 2021:
www.energimyndigheten.se/globalassets/fornybart/strategi-for-hallbar-vindkraftsutbyggnad/atgarder-for-lokal-nytta-vid-vindkraftsetableringar_20210218.pdf
- [5] Vindkraftcentrum, 2021:
www.vindkraftcentrum.se/index.php/arkiv/794-foerslag-pa-helt-nya-ersaettningsnivaer-foer-vindkraft
- [6] Garantia, Medvindslånet:
www.garantia.se/medvindslanet/
- [7] Stärkta incitament för utbyggd vindkraft, Dir. 2022:27:
www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2022/04/dir.-202227/
- [8] Sollerön:
www.sollerön.se/sockenforeningen/vindpengar/
- [9] Svärdsjö:
xn--svrdsj-cua2m.se/bygdepeng/
- [10] Saxberget Ludvika:
srenergy.se/vindparker/saxberget/?news=valkomna-och-starkande-bidrag-till-det-lokala-foreningslivet-2-28062
- [11] LUP:
www.helasverige.se/dalarna/lokal-utvecklingsplan-lup/
- [12] LEA:
www.helasverige.se/dalarna/lea/
- [13] Mer information om projektet:
dalavind.se/projects-archiv/fagerasen
- [14] Mer information om projektet:
www.ox2.com/sv/sverige/projekt/anglarna/
- [15] www.avestadning.com/2022-05-25/foretag-ska-bygga-12-vindkraftverk-nara-horndal?utm_medium=rss&utm_source=site-feed&utm_campaign=rss-autodiscovery
- [16] coompanion.se/wp-content/uploads/2020/07/lea-lokalekonomisk-analys-horndal.pdf